

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 23 april 1902, kl. 1 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om höjning af tullsatserna för arbetad tobak.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 57, har herr *A. Thylander* framställt förslag, att Riksdagen måtte besluta,

1) att tullsatsen å *arbetad tobak: cigarrer och cigarretter*, nu 4 kronor per kilogram, höjes till 8 kronor per kilogram;

2) att tullsatsen å *arbetad tobak: andra slag*, nu 1 krona 20 öre per kilogram, höjes till 2 kronor 50 öre per kilogram, samt

3) att, för den händelse förhöjning af nämnda tullsatser af Riksdagen medgifves, Riksdagen derjemte måtte besluta, att den sålunda för arbetad tobak bestämda tullförhöjning skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl under innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt ifrågavarande beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville, så fort ske kan, förordna om beslutets trädande i kraft.

Till stöd för detta förslag anför motionären:

»Såsom framgår af de här nedan (uti tab. n:o 1) meddelade uppgifter rörande rikets införsel af oarbetad och arbetad tobak för hvar och ett af

åren 1891—1900, har importen af råvaran (oarbetad tobak, blad och stjelk) under ifrågavarande tioårsperiod med hänsyn till kvantiteten visserligen något ökats (med 8,9 %), men deremot, om afseende endast fästes vid det för den importerade råvaran beräknade värdet, icke oväsentligt *minskats*, eller med cirka 17 %, under det att å andra sidan importen af cigarrer och cigarretter mera än fördubblats (ökningen utgör 113 %) och importen af »arbetad tobak, andra slag», ökats med cirka 30 %. Berörda förhållande åskådliggöres tydligt af följande tablå — hvilken, liksom de uti tab. 1 meddelade sifferuppgifter, grundar sig på uppgifterna i Sveriges officiella statistik rörande handeln:

Importen utgjordes af:

Cigarrer och cigarretter:	år 1891:	82,516 kg.	} <i>ökning</i> under 10-årsperioden: 113 %
	» 1900:	176,010	
Arbetad tobak »andra slag»	» 1891:	21,558	} <i>ökning</i> under 10-årsperioden: 30 %
	» 1900:	28,144	
Oarbetad tobak, blad och stjelk:	» 1891:	3,415,965	} <i>ökning</i> under 10-årsperioden: 8,9 %
	» 1900:	3,719,016	
hvilka sistnämnda kvantiteter betingade ett värde år 1891 af 7,173,527 kr.			} <i>minskning</i> under 10-årsperioden: 17 %.
	» 1900	» 5,950,425	

Det faktum, hvarom de här anförda siffrorna bära ett otvetydigt vittnesbörd, är så mycket märkligare, som under de senaste tio åren tobaksfabrikernas antal ökats (från 94 år 1891 till 101 år 1900), antalet vid dessa fabriker anställda arbetare stegrats med ett tusental (3,575 arbetare år 1891 mot 4,540 arbetare år 1899 och 4,499 arbetare år 1900) och slutligen värdet å tobaksfabrikernas samtliga fabrikat tillväxt med nära 4 millioner kronor (11,875,000 kronor år 1891 mot 15,714,000 kronor år 1900). Det måste i sanning vara egnadt att förvåna, att en ökning af tillverkningens kvantitet och värde kan hafva egt rum, samtidigt med att importen af råvaran, hvad kvantiteten beträffar, endast obetydligt ökats, och värdet af samma import icke oväsentligt minskats.

Tab. n:o 1. Importen af tobak under hvart och ett af åren 1891—1900.

År.	Oarbetad, blad och stjelk.		A r b e t a d			
			Cigarrer och cigarretter.		Andra slag.	
	Quantitet (kilogram).	Värde (kronor).	Quantitet (kilogram).	Värde (kronor).	Quantitet (kilogram).	Värde (kronor).
1891.....	3,415,965	7,173,527	82,516	825,160	21,558	64,674
1892.....	3,339,709	7,013,389	77,064	770,640	22,091	66,273
1893.....	3,369,046	7,074,997	77,481	774,810	21,546	64,638
1894.....	3,450,630	7,246,323	88,344	883,440	24,067	72,201
1895.....	3,438,912	7,221,715	92,126	921,260	25,365	76,095
1896.....	3,441,388	7,226,915	116,309	1,163,090	25,458	76,374
1897.....	3,717,447	6,691,405	130,060	1,300,600	26,309	78,927
1898.....	3,687,878	5,900,605	145,253	1,452,530	27,461	82,383
1899.....	3,736,272	5,978,035	166,865	1,668,650	26,739	80,217
1900.....	3,719,016	5,950,426	176,010	1,760,100	28,144	84,432

Förklaringen till detta egendomliga sakförhållande är emelltid lätt att finna, om man med hvarandra sammanställer importsiffrorna samt de uti kongl. kommerskollegii berättelse rörande fabriker och handverk för olika år förekommande uppgifter angående kvantitet och värde å tobaksfabrikernas olika slag af tillverkningar. Vid en blick på dessa sifferuppgifter, hvilka här uti den här bifogade tab. n:o 2 blifvit sammanställda för hvart och ett af åren 1891—1900, faller det genast i ögonen, hurusom under tioårsperioden tillverkningen af kardustobak endast obetydligt ökats och tillverkningen af rull- och presstobak ganska afsevärdt minskats (med cirka 210,000 kilogram), hvaremot den hufvudsakliga ökningen i tillverkningen faller på cigarrer och cigarretter (cirka 300,000 kilogram) samt framför allt på artikeln snus, beträffande hvilken ökningen i tillverkningen under tioårsperioden uppgått till icke mindre än cirka 1,100,000 kilogram. Jemföras dessa sifferuppgifter med de ofvan angående importen anförda — nemligen att importen af cigarrer ökats med 113 %, att importen af oarbetad tobak, blad och stjelk, till kvantiteten ökats med cirka 9 %, men till värdet minskats med icke mindre än 17 % — torde det framstå med all önskvärd tydlighet, att den svenska tobaksindustrien med hvarje år, som gått, sett sig nödsakad att öfvergå från framställandet i större skala af bättre fabrikat, särskildt af dyrare cigarrer och finare rull- och presstobak, till att i stället allt mera, med anlitan af billigare importerad tobak samt den tobak — på grund af våra klimatiska förhål-

landen af mindre god beskaffenhet — hvilken produceras å de i vissa trakter af vårt land ännu förefintliga tobaksplantager, egna sig åt fabrikationen af enklare cigarrer och s. k. cigarrcigarretter samt framför allt snus, under det att den svenska marknadens behof af bättre cigarrer, hvilket förr med framgång tillgodosågs af de inhemska fabrikernas erkänt goda fabrikat, numera i allt större utsträckning tagits om hand af utländingen.

Tab. n:o 2. Tobaksfabrikerna i riket och deras tillverkningar under hvar och ett af åren 1891—1900.

År.	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Värde å samtliga fabrikat Kronor.	Tillverkningar.							
				Cigarrer och cigarretter.		Kardustobak.		Rull- och press-tobak.		Snus.	
				Quantitet Kilogram.	Värde Kronor.	Quantitet Kilogram.	Värde Kronor.	Quantitet Kilogram.	Värde Kronor.	Quantitet Kilogram.	Värde Kronor.
1891	94	3,575	11,875,122	450,596	3,952,999	372,894	564,612	1,062,650	2,594,111	3,784,500	4,763,400
1892	89	3,268	11,670,657	478,970	3,840,992	342,180	536,101	1,182,935	2,569,594	3,834,211	4,723,970
1893	93	3,599	11,874,109	518,808	4,139,318	316,577	536,070	1,133,108	2,543,306	3,800,371	4,655,415
1894	89	3,600	11,955,228	498,979	4,014,407	436,461	717,907	1,112,365	2,350,347	4,101,203	4,872,567
1895	88	3,742	12,593,988	558,269	4,729,692	430,323	695,244	904,502	2,137,932	4,145,393	5,031,120
1896	94	4,077	13,435,595	560,681	5,035,475	396,124	770,032	895,876	2,175,874	4,349,031	5,454,214
1897	93	4,380	14,820,138	676,295	6,177,819	419,121	709,393	894,579	2,341,959	4,423,650	5,590,967
1898	97	4,543	15,471,099	732,120	6,635,570	420,462	887,863	901,843	2,172,355	4,549,470	5,775,311
1899	97	4,540	15,785,194	754,805	6,742,125	408,849	866,236	867,936	2,159,731	4,714,419	6,017,102
1900	101	4,499	15,714,358	746,277	6,601,306	384,635	810,807	850,243	2,147,149	4,886,894	6,155,096

Att denna utveckling, hvilken blifvit en följd närmast af våra nu gällande tullsätser å cigarrer och cigarretter, men i öfrigt äfven af en del andra samverkande omständigheter, måste hafva varit egnad att framkalla allvarliga farhågor hos utöfvarne af vår svenska tobaksindustri, är gifvet, liksom ock att arbetarne inom samma industri funnit, att utan en ändring uti de nu rådande förhållandena, hvilken endast kan åstadkommas genom åsättandet af en afsevärdt förhöjd tullsats å cigarrer och cigarretter, de svenska tobaksfabrikerna alltmera måste inskränka sin fabrikation af bättre cigarrer, hvilket åter måste hafva till påföljd, att bättre aflönadt arbete för skickliga cigarrmakare icke framdeles kan vara att i nämnvärd mån påräkna vid våra svenska cigarrfabriker.

Att konkurrensen från utlandet — särskildt från Tyskland hvad beträffar bättre cigarrer — derest ett effektivare tullskydd icke med det snaraste erhålles, måste blifva våra svenska cigarrfabrikanter öfverlägsen, torde ock vara lätt att påvisa.

De arbetslöner, som betalas inom tobaksindustrien i vårt land, äro vida högre, ja, oftast nära dubbelt så höga som de, hvilka betalas i främmande med vårt land i denna bransch konkurrerande länder, särskildt i Tyskland. Detta är ingen tillfällighet, lika litet som det får antagas bero derpå, att våra tobaksarbetare skulle åtnjuta oskäligt höga löner, utan är anledningen i främsta rummet att söka deruti, att den tyska och den svenska cigarrindustrien äro i grund och botten af alldeles olika natur. Den tyska cigarrindustrien består visserligen till en del af ett antal oftast ofantligt stora etablissement — äfven sådana, som äro förlagda till frihamnsområde och hvilka sålunda komma i åtnjutande af alla dermed förenade lindringar och förmåner — och dessa hafva sedan uti den för våra svenska förhållanden nästan otänkbara omfattning, hvori deras fabrikation och afsättning bedrifvas, en fördel, som icke våra mindre eller medelstora fabriker kunna tillkämpa sig. Men i allmänhet bedrifves cigarrfabrikationen i Tyskland i den största utsträckning *såsom hem- och landtindustri, till följd hvaraf omkostnaderna för fabrikationen, arbetslöner och dylikt kunna utgå med ett minimum, som för oss i Sverige är hardt när otänkbart. Tobaksfabrikerna i Sverige åter — med undantag af en i utdöende stadd hemindustri i några socknar på den skånska landsbygden — bedrifvas så godt som uteslutande inom större samhällen, uti hvilka arbetarnes utgifter för bostad, föda och öfriga lifsförnödenheter ställa sig vida dyrare än i små stadssamhällen och på landet. De beklagliga förhållanden, som råda på de flesta ställen, hvarest tillverkningen af cigarrer i vårt land bedrifves såsom hemindustri, torde väl helt och hållet få anses utesluta hvarje tanke på att den svenska tobaksindustrien i detta afseende skulle ordnas efter tyskt mönster. (Rörande denna hemindustri se dr Elmqvists »Undersökning af tobaksindustrien i Sverige».)

Det lärer jenväl näppeligen kunna förnekas, att arbetarne på många platser utomlands så till vida besitta större yrkesskicklighet, att de förmå utföra en större arbetsquantitet, än en svensk arbetare på samma tid kan prestera.

Hvad sålunda anförts är egnadt att utgöra en förklaring till det faktum, att i Sverige måste betalas högre löner till cigarrarbetarne än exempelvis i Tyskland.

Vidare torde böra erinras derom, att den tyska tullagstiftningen särskildt gynnar exporten af färdigt tobaksfabrikat genom bestämmelsen om

en tullrestitution; vid export af cigarrer, framställda af icke tysk tobak, uppgår denna restitution till 94 mark per 100 kilogram, då deremot tullen vid råvarans import endast utgör 84 mark per 100 kilogram. Härigenom blir det möjligt för de tyska cigarrfabrikanterna att vid export till Sverige sälja sina produkter billigare, än eljest låte sig göra.

Att märka är äfven, att till följd af nyss anmärkta förhållande det färdiga fabrikatet endast drabbas af en tull, motsvarande två tredjedelar af den vigtmängd tobak, som den svenska cigarrfabrikanten måste förtulla för att framställa motsvarande qvantitet cigarrer, d. v. s. den svenska fabrikanten måste förtulla 30 % mer råvara än den, som kan användas för tillverkningen af cigarrer. Förlusten utgör tobaksstjelm och dylikt, som icke kan användas vid tillverkningen af cigarrer och hvars värde är obetydligt i jemförelse med värdet å tobaksbladen. Härtill kommer derjemte, att en icke obetydlig del af den vikt, tobaksbladen ega vid importen och förtullningen, går förlorad vid den förberedande torkningsprocessen, till följd hvaraf den för den svenska cigarrfabrikationen importerade råvaran i sjelfva verket drabbas af en högre tull än den i tulltaxan åsatta. Å andra sidan kan erinras derom, att de till Sverige importerade färdiga cigarrerna i allmänhet äro förpackade på ett sådant sätt, att det vanligen förekommande taraafdraget blir större, än det borde vara, till följd hvaraf den tullavgift, som drabbar importerade cigarrer, i verkligheten icke obetydligt understiger det genom tulltaxan afsedda beloppet. Önskligt vore därför, att det nu stipulerade taraafdraget, $33\frac{1}{3}$ %, måtte nedsättas till 25 %, såsom bättre motsvarande de faktiska förhållandena.

Dessa jemte öfriga cigarrfabrikanterna i utlandet tillkommande förmaner — sålunda hafva de svenska fabrikanterna att erlægga importtull för etiketter, cederträlådor och dylikt, under det att de etiketterade lådorna, hvori det utländska fabrikatet till Sverige inkommer, i sin egenskap af emballage äro tullfria — göra det möjligt för de tyska fabrikanterna att vid inträffande öfverproduktion, hvilken nu synes vara på väg att blifva permanent, och då, såsom nu är fallet, andra länder för afsättningen af denna öfverproduktion synas blifva stängda, öfversvämna Skandinavien med sitt öfverskott i fabrikationen, utan att de hos oss gällande tullsatsen därför utgöra något hinder. Ty den nu gällande tullsatsen å cigarrer och cigaretter — 4 kronor per kilogram — skyddar, såsom ofvan blifvit visadt, endast det billigare fabrikatet, och detta har på senare tider börjat att allt mer och mer ersättas af s. k. cigarrcigaretter och papperscigaretter, hvilka båda slag på grund af sin ringa vikt utan hinder af tullen kunna i landet införas. Hvarje rökare torde nog äfven hafva sig bekant,

att landet under de senare åren börjat öfversvämmas af de billiga amerikanska cigarretterna, och att denna import, derest tullen icke höjes, med hvarje år kommer att tilltaga, är en allmän öfvertygelse bland våra tillverkare af cigarretter, hvilka häri se en öfverhängande fara för sin industri.

Den nu gällande tullsatsen å cigarrer och cigarretter har sålunda allenast visa sig ega den betydelse, att densamma hindrar införseln till Sverige af billigare cigarrer, hvaremot den icke förmår att till någon del utestänga, ja, icke ens försvåra importen af cigarretter och dyrare cigarrer. Endast beträffande de billigare cigarrerna är därför den svenska industrien befriad från utländsk konkurrens. Detta har dock ingalunda för dessa billiga fabrikat medfört högre priser, än eljest skulle vara fallet. Konkurrensen emellan de svenska fabrikanterna har nemligen hållit priset å billiga fabrikat så lågt, att deras framställande, med de aflöningar, som vid fabrikationen måste betalas, knappast lemna någon vinst. Det återstår under sådana förhållanden för fabrikanterna — derest de icke skola se sig nödsakade att afskeda sina skickligaste arbetare, hvilka kunna hafva anspråk på högre aflöning — att söka skaffa sig möjlighet att framställa de dyrare fabrikatet för att derigenom bereda sig någon vinst af sin rörelse. Detta har emellertid för hvarje år visat sig allt svårare på grund af konkurrensen med det utländska fabrikatet, som i sin kamp med den inhemska varan jemväl har en god bundsförvandt i svenskarnes kända svaghet för allt utländskt.

Resultatet blir alltså, att konkurrensen mellan de svenska fabrikanterna i förening med ogynsamma produktionsvilkor väsentligen reducerar vinsten af framställandet af sådant fabrikat, som genom nu gällande tulllagstiftning kan anses skyddadt mot utländsk konkurrens, under det öfrigt, dyrare fabrikat, som rätteligen borde lemna den svenska fabrikanten någon vinst, icke kan på grund af konkurrensen från utlandet vinna den afsättning inom landet, som den totala konsumtionen af cigarrer i Sverige kunde medgifva.

Behovvet af en höjd tull å arbetad tobak synes alltså vara till full evidens styrkt. Det torde icke heller kunna bestridas, att det jemväl bör vara ett viktigt intresse, att, genom en dylik åtgärd från Riksdagens sida, möjligheten af en tryggad fortvaro och fortsatt utveckling beredes åt den svenska tobaksindustrien, hvilken sysselsätter ett betydande antal nu uti sin existens hotade arbetare och som med hänsyn till tillverkningsvärdet (cirka $15\frac{1}{2}$ millioner kronor årligen) är att räkna bland landets större och förnämligare industrigrenar. Då härtill kommer, att en förhöjning af tullsatsen, enligt hvad ofvan blifvit visadt, endast är egnad att höja priset å dyrare cigarrer — sådana, som i handeln betinga ett för-

säljningspris af 12 à 15 öre och deröfver — för hvilkas förbrukare en förhöjning af ett par kronor per 100 cigarrer icke torde blifva vidare känbar; då tullen å cigarrer och cigarretter således i främsta rummet, jemte det att densamma skänker ett mer än väl behöfligt skydd åt en vigtig industrigren, kommer att verka såsom en lyxtull, af hvilken den fattigare konsumenten af tobak icke får någon som helst känning, och då slutligen — när ju allt fortfarande en betydande import af dyrare cigarrer (äkta Havannacigarrer och dylikt) torde vara att påräkna, beträffande hvilka en väsentlig tullförhöjning endast föga inverkar på priset — genom en dylik tullförhöjning statskassan bör tillföras en icke så alldeles obetydlig förstärkning, hvilken synpunkt icke torde vara utan sin stora betydelse uti dessa tider af för hvarje år ökade statsutgifter och en samtidigt inträdande minskning uti tullinkomsterna, synes mig en förhöjning af tullsatserna å arbetad tobak väl vara förtjent att tagas under allvarlig ompröfning.

Såsom lämpliga tullsatser — för att det åstundade skyddet må blifva fullt effektivt -- anser jag mig böra föreslå:

för cigarrer och cigarretter: 8 kronor per kilogram (nu 4 kronor),

för arbetad tobak, andra slag: 2 kronor 50 öre per kilogram (nu 1 krona 20 öre).

Genom en dylik förhöjning — samtidigt med att tullen å oarbetad tobak bibehålles vid sitt nuvarande belopp — 1 krona per kilogram — skulle tullsatserna å olika slag af tobak bringas i nära öfverensstämmelse med proportionen dem emellan på 1850-talet, hvilken proportion ovilkorligen måste anses vara för våra svenska förhållanden mer lämplig än de för närvarande gällande tullsatser å tobak, med hvilkas fastställande en sträfvan synes hafva gjort sig gällande att lämpa denna proportion efter de tullsatser, som i en del främmande länder voro gällande.

Tab. n:o 3. Tullsats å olika slag af tobak åren 1830—1900¹⁾.

	År 1830.	År 1840.	År 1850.	År 1860.	År 1870.	År 1880.	År 1890 ¹⁾ .	Anmärkningsar.
	Tullsats i kronor per kilogram.							
Tobak, oarbetad:								
blad	0,45	0,45	0,52	0,52	0,61	0,99	1,00	¹ 1890 års tullsatser å tobak äro fortfarande gällande. ² Per 100 stycken.
stjolk	0,14	0,14	0,29					
arbetad: cigarrer	² 1,50	² 1,50	3,98	4,23	3,06	3,06	4,00	
karfvad ..	0,88 à 2,64	0,88 à 2,35	1,04 à 2,62	1,18	1,06	1,18	1,20	
malen eller pressad ..	0,88 à 2,64	0,88 à 2,64	1,18	1,29	1,18			
spunnen .	0,74	0,59	0,74	0,82	0,82			
stänger och karotter...	1,32	1,18	1,32	1,41	1,29			

År 1850 utgick nemligen tullen å
 tobaksblad med 0: 52 öre pr kg. (nu 1 kr.)
 tobaksstjolk » 0: 29 » » » (» 1 »)
 cigarrer » 3: 98 » kronor » » (» 4 »)
 arbetad tobak, »andra slag» » 0: 74—2: 64 » » » (» 1: 20 »)

Tullen å tobaksblad har sedan den tiden blifvit fördubblad, och tullen å stjolk har mer än tredubblats, under det att tullen å cigarrer — hvilken på 1860-talet till och med var högre än nu eller 4: 23 kronor per kilogram (mot 52 öre per kilogram för tobaksblad), men sedermera under 1870- och 1880-talen utgick med 3: 06 kronor per kilogram — för närvarande är i det allra närmaste densamma som på 1850-talet.

Införandet af de nu af mig föreslagna tullsatserna å arbetad tobak skulle alltså återinföra samma proportion mellan tullsatserna å oarbetad tobak å ena sidan och arbetad tobak å den andra som den proportion, hvilken var gällande år 1850, och hvilken, som sagdt, synes vara den för våra svenska förhållanden mest lämpliga äfven i våra dagar.

Den ökade tullinkomst, som genom de ifrågavarande tullsatsernas höjande borde tillföras statskassan, torde, att döma efter de senaste årens importsiffror, kunna anslås till i rundt tal $\frac{1}{2}$ million kronor årligen.

För den händelse den af mig föreslagna förhöjningen af ifrågavarande tullsatser vinner Riksdagens bifall, vore det äfven synnerligen af behovet påkalladt, att desamma, så snart sig göra låte, redan under innevarande år

kunde blifva tillämpade, enär det eljest är att befara, att, på grund af den beslutade tullförhöjningen, importen af cigarrer under den återstående delen af detta år kommer att uppdrifvas till en sådan höjd, att verkan af tullförhöjningen till vår tobaksindustri's fromma för en afsevärdt lång tid framåt kommer att helt och hållet tillintetgöras.»

I särskilda, till chefen för finansdepartementet ställda skrifter hafva dels åtskilliga innehafvare af tobaksfabriker i landet, dels ock »de svenska tobaksarbetarne» genom »dess förbundsstyrelse» gjort framställningar om vidtagande af åtgärder för höjning af tullen å arbetad tobak. Sedan generaltullstyrelsen på grund af remiss den 7 sistlidne mars afgifvit utlåtande öfver berörda framställningar, har Kongl. Maj:t den 21 i samma månad till bevillningsutskottet öfverlemnadt samtliga ifrågavarande handlingar för den åtgärd, hvartill utskottet kunde finna desamma föranleda; och har utskottet ansett sig böra här intaga generaltullstyrelsens berörda underdåniga utlåtande, hvilket är af följande lydelse:

»I en till statsrådet och chefen för finansdepartementet stäld, af bilagor åtföljd skrift hafva Gustaf Nordström & C:o och W:m Hellgren & C:o jemte ett flertal andra innehafvare af tobaksfabriker här i landet fäst uppmärksamheten å vissa svårigheter, med hvilka den svenska tobaksindustrien hade att kämpa, i hvilket afseende till en början anförts: att statistiken öfver importen till riket af arbetad tobak, å ena, och färdigt fabrikat, å andra sidan, under de senaste tio åren gifve vid handen, att importen af råvaran under denna tid i stort sedt varit densamma, under det att importen af färdigt fabrikat mer än fördubblats; samt att detta förhållande vore så mycket märkvärdigare, som under tioårsperioden 1890—1900 en mängd fabriker inom tobaksindustrien uppstått och den ökade konsumtionen borde föranledt en väsentligen ökad import af råvara med åtföljande ökad afsättningsmöjlighet för den svenska tobaksindustrien; hvarefter såsom hufvudsakliga grunder till de svårigheter för den svenska tobaksindustrien, på hvilka statistikens siffror sålunda visade hän, framhållits dels att arbetslönerna inom ifrågavarande industri vore vida högre här i landet än i de konkurrerande främmande länderna, särskildt Tyskland, äfvensom att arbetskickligheten här vore vida mindre uppdrifven och i följd deraf den under en och samma tid levererade arbetsprodukten vida mindre, dels att den tyska lagstiftningen särskildt gynnade export af färdigt tobaksfabrikat genom tullrestitution, på grund hvaraf det för den konkurrerande tyska

cigarrindustrien blefve möjligt att till Sverige sälja sina produkter billigare än eljest kunde ske, samt *dels* att här i landet för närvarande gällande importtull å tobaksfabrikat vore allt för låg, i ty att densamma allenast hindrade införseln af de billigare fabrikaten, men icke förmådde utestänga eller ens försvåra importen af dyrare tobaksvaror, vid hvilket förhållande de svenska tobaksfabrikanterna, som på grund af inbördes konkurrens i de billigare fabrikaten och med de aflöningar, hvilka nu måste betalas vid tillverkningen af dessa fabrikat, derå knappast skördade någon vinst, jemväl, i anseende till den utländska konkurrensen, hade med hvarje år allt större svårighet att bereda sig någon ersättning genom framställning af de dyrare fabrikaten; och har på grund af hvad sålunda anförts och till stöd hvarför i tillämpliga delar de bilagda handlingarne åberopats, hemstälts om vidtagande af erforderlig åtgärd för höjning vid innevarande riksdag af tullen å arbetad tobak till ett belopp, som åt den svenska tobaksindustrien, inom hvilken ett betydligt antal arbetare nu funne sysselsättning, beredde ökad skydd mot konkurrensen med utländsk vara och som förmådde i någon mån hämma den öfverhandtagande importen af arbetade tobaksvaror.

Genom nådig remiss den 15 sistlidne januari har Eders Kongl. Maj:t anbefalt generaltullstyrelsen att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvarefter genoin nådig remiss den 29 i samma månad till styrelsen öfverlemnats för att tagas i öfvervägande vid afgifvandet af det sålunda infordrade utlåtandet en likaledes till statsrådet och chefen för finansdepartementet stäld petition, deri I. Salomonson jemte fyra andra svenska tobaksarbetare, utgörande, enligt uppgift, de svenska tobaksarbetarnes förbundsstyrelse, efter att hafva framhållit, hurusom den svenska tobaksindustrien i sjelfva verket kämpade med stora svårigheter på grund af den stora importen af arbetad tobak samt hurusom, på grund häraf och då dessutom samtidigt stor arbetslöshet i industrien vore rådande, det vore en omöjlighet för de svenske tobaksarbetarne att få sitt arbete bättre betaldt, hemstält om enahanda åtgärd som den, enligt hvad ofvan anförts, af tobaksfabrikanterna påkallade.

Till fullgörande af hvad sålunda blifvit generaltullstyrelsen anbefaldt får styrelsen, med återställande af remissakterna, i underdånighet anföra följande.

I begge de förevarande framställningarne begäres visserligen efter ordalydelsen höjning af tullen å arbetad tobak; men då tobaksfabrikanterna i sin mera utförliga motivering för berörda yrkande vid ordande om »nu gällande importtull å tobaksfabrikat» endast öförmåla »400 kronor per 100 kilogram», torde det kunna antagas, att det egentligen varit tullsatsen

för cigarrer och cigarretter (4 kronor per kilogram), som afsetts. Tullsat- sen för öfriga tobaksfabrikat eller för hvad tulltaxan sammanfattar under rubriken tobak, arbetad, andra slag, borde åtminstone, vill det synas ge- neraltullstyrelsen, så mycket mindre kunnat gifva anledning till klagan öfver för lågt tullskydd, som införseln af sistberörda fabrikat både i och för sig och i förhållande till den inhemska tillverkningen måste anses vara af ringa betydelse samt dessutom samma införsel icke företett någon an- märkningsvärd stegring under senare tider. Från att under femårsperioden 1891—1895 hafva utgjort i medeltal 22,925 kilogram om året har den- samma stigit till endast 26,822 kilogram i årligt medeltal under åren 1896—1900; belöpande sig införseln under år 1900 till 28,144 kilogram, hvilken sistnämnda införselskvantitet motsvarades af utförsel under samma år till myckenhet af 21,214 kilogram. Huru föga betydande denna import af andra tobaksfabrikat än cigarrer och cigarretter i sjelfva verket är, fram- går väl bäst af en jämförelse med motsvarande inhemska tillverkning. I medeltal räknadt belöpte sig under perioden 1891—1895 årliga tillverkning- en af artiklarne kardustobak, rull- och presstobak samt snus till 5,391,935 kilogram och under nästföljande femårsperiod eller till och med år 1900 till 5,872,626 kilogram; utgörande tillverkningskvantiteten för sistnämnda år icke mindre än 6,121,772 kilogram.

Undersöker man vidare, i hvad mån denna ökning i produktionen hänför sig till de olika fabrikaten, finner man visserligen, att den öfver- vägande delen kommer å artikeln snus. Men äfven kardustobakstillverk- ningen företer ett i någon mån ökadt tillverkningsresultat, i ty att detta stigit från 379,687 kilogram om året, i medeltal räknadt, under perioden 1891—1895 till 405,838 kilogram i årligt medeltal under åren 1896—1900; och med afseende härå torde väl icke heller förhållandena inom denna gren af tobaksindustrien egentligen kunna anses jäfva antagandet af det nuva- rande skyddets tillräcklighet.

Hvad åter angår rull- och presstobakstillverkningen, synes denna visser- ligen hafva gått något tillbaka, då årliga tillverkningen från att under perioden 1891—1895 hafva utgjort 1,079,112 kilogram under den följande femårsperioden sjunkit till 882,095 kilogram, allt i medeltal räknadt, och år 1900 uppgått till endast 850,243 kilogram; men vid jämförelse med ofvan anförda siffror, utvisande, att importen af samtliga andra slag af arbetad tobak än cigarrer och cigarretter från den ena till den andra af ifrågavarande begge femårsperioder icke ökats med i årligt medeltal fullt 4,000 kilogram, lärer minskningen i tillverkning icke kunna i afsevärd mån tillskrifvas utländsk konkurrens, utan torde orsaken fast hellre få sökas i minskad konsumtion eller rättare — då tobakskonsumtionen i sin helhet

under tiden ökats — i ändrad snakriktning hos konsumenterna. Till äfventyrs skulle en närmare undersökning kunna ådagalägga ett i viss mån likartadt sakförhållande som i Tyskland, der man konstaterat, att en tilltagande cigarrkonsumtion medfört minskning i konsumtion af andra tobaksfabrikat.

Hvad den officiella statistiken gifver vid handen lärer sålunda få anses lemna stöd för den uppfattning, att nu ifrågavarande framställningar böra betraktas såsom egentligen endast afseende cigarr- och cigarrettullsatsen; och öfvergår styrelsen fördenskull till att undersöka, huruvida denna tullsats kan anses hafva med nu gällande tull å råtabak och under hittillsvarande förhållanden i öfrigt visat sig innefatta för lågt skydd för den inhemska tobaksindustrien.

Af tobaksfabrikanterna lika väl som af tobaksarbetarne har i förevarande framställningar hänvisats till statistikens vittnesbörd om missförhållanden inom tobaksindustrien och i sådant afseende åberopats, att under de senaste tio åren införseln af råtabak »i stort sedt varit densamma», under det att »importen af färdigt fabrikat mer än fördubblats.»

Då emellertid inom landet odlas betydliga kvantiteter tobak, angående hvilkas storlek noggranna och tillförlitliga uppgifter dock icke lära stå till buds, samt den möjlighet väl icke är utesluten, att äfven tobakssurrogat kunna komma till användning inom tobaksindustrien, och i allt fall, åtminstone för den, som icke eger en ingående kännedom om tobaksindustriens tekniska detaljer, några tillförlitliga slutsatser svårigen kunna härledas ur en sammanställning till kvantitet mellan råvara och ett visst slag (cigarrer och cigarretter) af de fabrikat, som deraf framställas, lärer ur den åberopade statistiska jämförelsen näppeligen kunna hemtas något synnerligen kraftigt bevis för de påstådda missförhållandena, i synnerhet som, på sätt här nedan skall visas, importen af cigarrer och cigarretter åtminstone ännu är så många gånger mindre än den inhemska tillverkningen af dessa artiklar, att äfven en jämförelsevis anseelig procentisk förhöjning af samma import icke eger allt för stor betydelse för frågan huruvida den inhemska tobaksindustrien kan anses lida intrång af utländsk konkurrens.

Då det emellertid lärer få antagas, att arbetsgifvarnes och arbetstagarnes sammanställande uppgifter om tobaksindustriens och närmast cigarrfabrikationens nuvarande tryckta läge ega sin motsvarighet i verkligheten, torde, för så vidt som denna försämrade ställning icke har sin grund i den uti fabrikanternas framställning omförmälda skarpa inbördes konkurrensen eller andra förhållanden inom landet, utan bör tillskrifvas den utländska konkurrensen, det, för bedömande af det erforderliga skyddets storlek, till en början vara lämpligt att tillse, i hvad mån den svenska

cigarrfabrikationen arbetar under ogynnsammare vilkor än samma industri i utlandet.

I sådant afseende hafva tobaksfabrikanterna hänvisat icke allenast till olikheter i de egentliga produktionsförhållandena här och i utlandet, utan derjemte såsom en särskildt gynsam omständighet för den tyska tobaksindustrien i afseende å export af cigarrer till Sverige, likasom till utlandet i allmänhet, framhållit, att i Tyskland restitution af råtabakstullen eger rum vid dylik export. Med fog kan väl dock icke påstås, att det åsyftade medgifvandet, hvilket återfinnes i § 30 af tyska tobaksskattelagen den 16 juli 1879, medför för den tyske cigarrfabrikanten på den svenska marknaden någon fördel, som hans svenske konkurrent saknar. För att så skulle vara förhållandet erfordrades uppenbarligen, att i restitutionen inginge en exportpremie, i följd af hvilken det tullskydd, som den svenska tulltaxan afsett att bereda den inhemska cigarrfabrikationen, blefve med afseende å införseln från Tyskland delvis eluderadt. Intet antyder emellertid, att så är förhållandet. Restitutionsatsen — utgörande vid den nuvarande råtabakstullen af 85 mark per 100 kilogram 94 mark per 100 kilogram cigarrer — är nemligen beräknad enligt den utredning angående rendementet, som lemnades af de sakkunnige i 1878 års stora tobaksskattekomité, och med beaktande, att densamma icke skulle omfatta godtgörelse för tullen å den del af affallet vid cigarrfabrikationen, som kunde finna annan användning (100 kilogram cigarrer = 110 kilogram råtabak). Vid sådant förhållande kan ur tullagstiftningen i förevarande del näppeligen härledas någon mindre gynsam ställning i konkurrenshänseende för den svenske fabrikanten, något, som väl, strängt taget, icke heller efter ordalydelsen ligger i påståendet, att i följd af den tyska tullrestitutionen »det blir för den konkurrerande tyska cigarrindustrien möjligt att till Sverige sälja sina produkter billigare än eljest vore fallet».

Hvad åter i öfrigt angår de förhållanden, under hvilka den svenska cigarrfabrikationen arbetar, jemfördt med cigarrindustrien i de länder, hvilkas tillverkning af denna artikel konkurrerar med de svenska cigarrerna, läser det visserligen icke kunna förnekas, att dessa förhållanden grunda en i åtskilliga hänseenden mindre gynsam ställning för den svenska industrien. Sålunda ställer sig otvifvelaktigt arbetslönen här icke oväsentligt högre än t. ex. i Tyskland, det land, som i sådant afseende särskildt framhållits. Af två vid tobaksfabrikanternas framställning fogade bilagor utvisar *den ena*, att en cigarrfabrikant i Heidelberg betalar för formarbete från 5 till 9 mark och för handarbete från 10 till 21 mark samt för sortering och förpackning från 0,40 till 1,10 mark (allt tydligen per mille), och *den andra*, att en firma i Stockholm erlägger för formarbete från 7 till 18 kronor,

för handarbete från 13 till 24 kronor samt för sortering och packning från 1 till 2,70 kronor, allt per 1,000 stycken räknadt. Huruvida dessa siffror kunna tillmätas någon mera allmängiltig betydelse, derom kan styrelsen icke döma. Af de upplysningar i ämnet, styrelsen kunnat förskaffa sig, vill det dock synas, som om åtminstone de först anförda prisuppgifterna icke skulle kunna göra anspråk på att allmänt representera arbetslönen för de tyska cigarrarbetarne. Tyska regeringen beräknade vid utarbetandet af 1893 års förslag till tobaksskattelag genomsnittsarbetslönen för cigarrer till 9½ mark per mille, och, enligt hvad styrelsen inhemtat, vexlar för närvarande arbetslönen i Bremen mellan 7 och 18 mark för formarbete samt från 18 till 25 mark för handarbete och anses i medeltal kunna sättas till ungefär 11 à 12 mark för formarbete, hvartill kommer för sortering, packning, spikning och klistring, allt efter som lådorna rymma 100 eller 50 eller 25 cigarrer, respektive 1,50 eller 2 eller 3 mark per 1,000 cigarrer. I Westphalen åter, der en mängd Bremerfabrikanter lära drifva sin egentliga tillverkning, beräknas arbetslönen vara i allmänhet 3 à 4 mark lägre än i Bremen.

I sammanhang härmed kan förtjena anmärkas, att i en af danska cigarr- och tobaksindustriens utöfvare utarbetad framställning till 1895—96 års danska tullkomité arbetslönen vid cigarrfabrikation i Danmark uppgafs utgöra per tusen cigarrer 8—12 kronor för formarbete och 14—20 kronor för handarbete, till jämförelse hvarmed anfördes, att — enligt en framställningen bilagd skrift från ordföranden för nederländska cigarr- och tobaksfabrikanternas förening — i Holland motsvarande lönesatser voro respektive 4,50—7,50 kronor samt 8,25—10,50 kronor. Af komiténs betänkande inhemtas emellertid — jemte det uppgifterna i nyssberörda framställning vitsordas vara i allt väsentligt öfverensstämmande med de faktiska förhållandena — att, efter det de danska tobaksarbetarne i juni månad 1896 genomdrifvit löneförhöjning, förestående prisuppgifter borde för att angifva den sedermera i Danmark gällande arbetslönen ökas med 2 kronor.

Huru, öfver hufvud taget, de svenska arbetslönerna inom cigarrindustrien ställa sig, derom torde allmänt tillgängliga uppgifter icke föreligga. I det offentliggjorda resultatet af 1898 års arbetsstatistiska undersökning angående den svenska tobaksindustrien har af skäl, som derstädes (sid. 127) närmare angifvits, någon redogörelse i detta ämne icke kunnat inflyta. Emellertid torde någon ledning för frågans bedömande kunna hemtas af den på annat ställe i samma arbete meddelade uppgift, att 1896 års strejk inom tobaksindustrien afslutades på vilkor, bland andra, att svenska cigarrfabrikantföreningen beslöt en lägsta arbetslön af 12 kronor för 1,000 stycken handcigarrer och 7,50 kronor för formcigarrer, hvarvid dock två Göteborgs-

fabrikanter förklarade sig icke kunna betala högre minimilön än 7 kronor för 1,000 stycken formcigarrer.

Af hvad sålunda inhemtats synes ju framgå, att här i landet arbetslönen inom cigarrindustrien, äfven om den icke öfverstiger hvad de danske cigarrfabrikanterna måste betala sina arbetare, dock är icke obetydligt högre än i Tyskland och Holland. Härtill bidrager väl i icke ringa mån det af tobaksfabrikanterna påpekade förhållande, att hos oss tobaksindustrien så godt som uteslutande drifves inom större samhällen, likasom ock fallet lärer vara i vårt grannland Danmark, under det att deremot såväl i Tyskland som i Holland ett stort antal cigarrfabrikanter under senare tider skall hafva flyttat sin fabrikation ut till landsbygden, der billigare arbetskraft står till buds. Måhända bör i fråga om arbetslönen icke heller förbises, att i Tyskland cigarrtillverkning drifves inom fångelserna i icke obetydlig omfattning. Enligt en bilaga till det tobaksskattelagförslag, som år 1895 förelades tyska riksdagen, voro under perioden 1891—1893 i medeltal 3,843 straffångar i de tyska fångelserna sysselsatte med cigarrtillverkning och tillverkade i genomsnitt 133,507,000 stycken cigarrer årligen. Till jemförelse må erinras, att enligt kommerskollegii fabriksberättelse för år 1893 voro sagda år vid Sveriges samtliga tobaksfabriker sysselsatte tillsammans 3,599 arbetare, och utgjorde antalet inom landet tillverkade cigarrer, någon obetydlig kvantitet cigarrer inberäknad, 518,808 kilogram, det vill säga, efter den vanliga beräkningen af 200 cigarrer per kilogram, i rundt tal 103,762,000 stycken.

Äfven i ett annat afseende, än hvad arbetslönen angår, torde den utländske fabrikanten ofta nog hafva ett icke oväsentligt försteg framför den svenske, nemligen i den lättare tillgången till råvaran. Särskildt i och i närheten af de städer i utlandet, som utgöra stapelorter för råtobaken, eger den förre förmånen att kunna ständigt följa prisens vexlingar och den större eller mindre tillgången på för honom lämplig råvara samt att derefter afpassa sina inköp, hvartill kommer, att han icke behöfver hålla så stora förråd på lager.

Härtill lärer jemväl kunna läggas, såsom en ytterligare förmån för den utländske fabrikanten, lättare tillgång på lådor och tillbehör, hvaraf han icke behöfver hålla ett skrymmande lager på hand.

Med vederbörligt beaktande af de, efter hvad sålunda anförts, i åtskilliga afseenden mindre gynsamma vilkor, under hvilka cigarrfabrikationen här i landet drifves, lärer man icke kunna underkänna befogenheten af denna näringsgrens anspråk på ett kraftigt skydd gent emot den utländska konkurrensen, och detta så mycket mindre, då hänsyn tages till tobaksindustriens betydande insats i landets näringslif. Men å andra sidan

måste tobakstillarnes fiskaliska betydelse göra det synnerligen angeläget att icke, till förfång för statskassan, detta skydd sättes högre än nödigt är. Det gäller därför att undersöka, huruvida icke ofvanberörda för den svenska cigarrindustrien mindre gynsamma produktionsvillkor kunna anses vederbörligen beaktade i vår tullagstiftning, och torde, till jämförelse, dervid jemväl böra tillses, hvilket skydd ifrågavarande industri åtnjuter i de af våra närmaste grannländer, från hvilka en jämförelsevis större cigarrimport eger rum.

I Danmark, med en råtabakstull af 29 öre, utgör tullen för cigarrer 1 krona 67 öre och för cigarretter 42 öre, allt per kilogram och med inberäkning af den s. k. krigsskatten. I Tyskland åter, der råtabakstullen utgör 85 mark, är tullsatsen för cigarrer och cigarretter bestämd till 270 mark, allt per 100 kilogram räknadt. Vid bestämmande af sistnämnda tullsats har man utgått från den af 1878 års förenämnda komité verkställda utredning, enligt hvilken 10 kilogram råtabak beräknades åtgå till framställande af 7 kilogram cigarrer, då affallet icke tillades något ur beskattningssynpunkt afsevärdt värde, hvarjemte antogs, att fabrikanterna hade råmaterial och deraf framställt fabrikat på lager under i medeltal ett år, samt att deraf föranledd utgift lämpligen kunde kompenseras medelst ökning med 6 % af den å råvaran belöpande tullafgift. Med tillämpning af dessa beräkningsgrunder för rendement och lagringskostnad utgör det rena skyddet i den tyska cigarrtullen, per 100 kilogram räknadt: 270 mark — $\frac{10}{7} \times 85 \text{ mark} \times 1,06 = 141 \text{ mark } 29 \text{ pf.}$; och gifver efter enahanda beräkningsgrunder den danska cigarrtullen ett rent skydd, per kilogram, af: 1,67 kronor — $\frac{10}{7} \times 0,29 \text{ kronor} \times 1,06 = 1 \text{ krona } 23 \text{ öre.}$

Tillämpas nu samma beräkningssätt på de svenska tullsatserna, 1 krona för råtabak och 4 kronor för cigarrer, per kilogram räknadt, skulle skyddet för vår cigarrfabrikation utgöra per kilogram:

$$4 \text{ kronor} - \frac{10}{7} \times 1 \text{ krona} \times 1,06 = 2 \text{ kronor } 49 \text{ öre.}$$

Erinras bör dock, att hos oss en från ofvanstående något afvikande rendementsberäkning äfven under senare tider lagts till grund för cigarrtullen. De tullkomitéer, som 1865 och 1882 afgåfvo betänkanden med förslag till tulltaxa, utgingo begge från den förutsättning, att vid råtabakens förarbetande till cigarrer omkring 45 % af råvaran afginge; och det sålunda antagna förhållandet mellan råvaran och fabrikatet återopas ännu af 1885 års Riksdags bevillningsutskott i dess afstyrkande utlåtande angående väckt motion om cigarrtullens höjning från 3 till 5 kronor per kilogram. 1888 års Riksdags bevillningsutskott, i enlighet med hvars hemställan den ännu gällande, i motion af herr Reuterswärd föreslagna tullsatsen bestämdes, hänvisar såsom grund därför till den utredning i frågan,

som förebragts i en af herr A. E. Petersson i Hamra väckt motion; och i denna åter meddelas, att enligt från yrkesidkare inhemtade upplysningar uppstode under cigarrfabrikationen genom varans torkning, rensning m. m. en förlust af från 20 till 30 procent. Med afseende härå torde man väl vara berättigad antaga, att vid bestämmandet af gällande tullsats för cigarrer lika högt rendement beräknats som i Tyskland. Men äfven om så icke varit förhållandet, utan den äldre rendementsberäkningen fortfarande ansetts tillämplig, skulle dock skyddet för cigarrfabrikationen icke ställa sig lägre än 2 kronor 7 öre per kilogram; och ifrågasättas kan väl, om icke detta må anses tillräckligt för utjemnande af de mindre gynsamma produktionsvilkoren här i landet. I Norge, der vid den nästlidet år vidtagna höjning af tullsatserna från 1 krona 75 öre till 2 kronor 25 öre för råtabak och från 5 till 6 kronor för cigarrer och cigarretter, allt per kilogram räknadt, relationen mellan tullen för råvaran och för fabrikatet blef något gynsammare för fabrikanterna än förut, utgör skyddet, beräknadt efter ofvan först tillämpade rendementsberäkning, 2 kronor 59 öre och efter ett rendement af 55 % endast 1 krona 66 öre.

En närmare undersökning af huru det nuvarande skyddet för den svenska cigarrindustrien verkat torde väl icke heller gifva stöd för ett fullt så ogynsamt omdöme om sagda industris närvarande läge — för så vidt detta kan anses bero på konkurrensen med utlandet — som den ökade importen af cigarrer och cigarretter, ensam för sig betraktad, kunde synas antyda. Visserligen har, enligt hvad den officiella statistiken utvisar, införseln af cigarrer och cigarretter ökats så, att densamma, från att under åren 1891—1895 hafva omfattat i medeltal 83,506 kilogram om året, under perioden 1896—1900 uppgick till i årligt medeltal 146,899 kilogram och år 1900 belöpte sig till icke mindre än 176,010 kilogram. Men då förbrukningen inom landet af en vara tillgodoses medelst den inhemska produktionen i så öfvervägande grad, som fallet är med afseende å nu ifrågavarande artiklar, torde det, för att kunna bedömas, hvilken betydelse ur produktionssynpunkt bör tillnätas berörda importsiffror, vara nödigt att jemföra desamma med uppgifterna om konsumtionen i sin helhet; och vid en sådan jemförelse framställa sig följande resultat:

	I årligt medeltal utgjorde:	åren 1891—1895	åren 1896—1900
tillverkningen af cigarrer och cigarretter		501,124 kg.	693,963 kg.
införseln af	d:o	83,506 »	146,899 »
		<hr/>	<hr/>
		Summa 584,630 kg.	840,862 kg.,

hvilka kvantiteter, då någon nämnvärd export af cigarrer och cigarretter icke eger rum, alltså få anses motsvara årliga medelförbrukningen inom

landet af ifrågavarande artiklar; och utvisa dessa siffror, bland annat, att, medan under den förra perioden ungefär 14 procent af de cigarrer och cigarretter, som inom landet konsumerades, utgjordes af från utlandet importerade, hade förhållandet under den senare perioden ändrats så, att något mera än 17 procent utgjordes af importerade. Undersöker man, huru förhållandet ställer sig för år 1900 — då tillverkningen omfattade 746,271 kilogram mot förenämnnda införsel af 176,010 kilogram — finner man, att införseln representerade ungefär 19 procent af hela konsumtionen.

Häraf torde väl framgå, att, om än importen af cigarrer och cigarretter i och för sig betraktad företer en ansenlig ökning under sista årtiondet, denna ökade import dock, sedd i förhållande till hela konsumtionen inom landet, eger en helt annan och vida ringare betydelse. Tager man derjemte i betraktande, att en följd af för landet ekonomiskt gynsamma år kan antagas hafva framkallat en måhända öfvergående ökning i förbrukningen af de finare och dyrbarare slagen af cigarrer och cigarretter, förringas naturligtvis ytterligare i någon mån den ökade importens betydelse såsom bevis därför, att den svenska tobaksindustrien lider oskäligt intrång af utländsk konkurrens. Under sådana omständigheter lär man icke kunna annat än åtminstone ställa sig tveksam, huruvida det skydd, cigarrfabrikationen sedan år 1888 åtnjutit, ännu kan hafva befunnits så otillräckligt, att en förhöjning deri må anses påkallad i trots af de betänkligheter, som från statsfinansiell synpunkt ställa sig emot en sådan åtgärd.

Till dessa betänkligheter hör naturligtvis äfven faran för en tilltagande smuggling och deraf föranledd minskning i statsinkomst; men under nuvarande förhållanden måste dock den fiskaliska synpunkten för frågans bedömande blifva vida mera omfattande. Tobaken anses ju allestädes såsom en för den indirekta beskattningen företrädesvis lämpad artikel, och de flesta stater hemta från dess beskattande i en eller annan form en ansenlig del af de för statsutgifterna erforderliga inkomster. Så uppgick i medeltal under åren 1891—1895 tobaksbeskattningen, per individ af hela befolkningen räknadt, till: i Norge 1,59 kronor, i Tyskland 0,99 kronor, i Belgien 1,54 kronor, i Storbritannien och Irland 4,74 kronor samt i Nordamerikas Förenta stater 2,36 kronor, under det att densamma i Sverige utgjorde endast 0,78 kronor. Då nu såsom hos oss konsumtionen af en sådan vara drabbas af beskattning endast i den mån varan införetullas från utlandet, lär man icke utan tvingande skäl böra vidtaga en åtgärd, hvarigenom denna beskattning i så väsentlig grad reduceras som förhållandet blifver, allt efter som införseln öfvergår från att omfatta färdigt fabrikat till att omfatta endast större eller mindre del af den för fabrikatets framställande erforderliga råvara; och vid sådant förhållande

synes det styrelsen, att vida starkare skäl än som torde kunna hemtas ur de sakförhållanden, hvilka påvisats i de remitterade framställningarne, borde förebringas för att desamma skulle kunna anses till fyllest motivera en framställning till Riksdagen om förhöjning af gällande tullsats för cigarrer och cigarretter redan nu och innan en på grund af 1901 års Riksdags uttalande i tobaksbeskattningsfrågan till äfventyrs förestående mera omfattande utredning angående tobaksbeskattningen i allmänhet här i landet kommit till stånd.»

I afseende å införseln och tillverkningen inom landet af olika slag af tobak och tobaksfabrikat äfvensom de tullsatser derå, som under olika tider varit gällande, får utskottet hänvisa till de härom i motionen lemnade uppgifter, till hvilka utskottet icke har annat att tillägga, än att frågan om höjning af tullen å tobak och tobaksfabrikat förevarit vid riksdagarne år 1890, då förslag väcktes om höjning af tullen för cigarrer och cigarretter från 4 kronor till 5 kronor för kilogram, år 1894, då förhöjd tull å tobak eller ock en lämplig accis å förbrukningen deraf yrkades, samt år 1895, då i en motion hemställdes, att tullsatsen å tobak och tobaksfabrikat måtte höjas med 33 procent. Samtliga dessa förslag blefvo dock, i enlighet med bevillningsutskottets afstyrkande hemställan, af Riksdagen afslagna. — Enligt den officiella statistiken har tobaksskörden inom landet utgjort:

år 1895.....	813,600 kilogram
» 1896.....	841,500 »
» 1897.....	854,700 »
» 1898.....	692,300 »
» 1899.....	691,100 »

eller i medeltal för dessa fem år 778,640 kilogram.

I ett af utskottet afgifvet betänkande i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om införande af tobaksmonopol i Sverige har utskottet föreslagit Riksdagen att besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, på hvad sätt genom höjd beskattning eller andra åtgärder ökade inkomster må kunna beredas statsverket af tobak och tobaksfabrikat, samt efter verkställd utredning, när sådant finnes af behovet påkalladt, till Riksdagen inkomma med förslag till de åtgärder, som må finnas bäst motsvara ofvan angifna ändamål. Hufvudskälet för denna framställning har varit utskottets uppfattning, att tobaken är ett synnerligen lämpligt föremål för beskattning,

och att därför, i en tid, då behof af ökade inkomster för statsverket kunna förväntas inträda, bland andra utvägar för täckandet af dessa behof bör anlitas en form för beskattning af tobak och tobaksfabrikat, som i högre grad än nu är förhållandet eger förmåga att bereda staten inkomster. Stöd för denna sin uppfattning har utskottet hemtat i uttalanden dels af chefen för finansdepartementet dels af nästlidet års Riksdag, hvilka uttalanden öfverensstämma deri, att ökade inkomster för statsverket böra sökas, bland annat, uti en höjd beskattning å tobak och tobaksfabrikat.

Den nu föreliggande motionen afser en mycket betydlig höjning af tullsatserna å samtliga slag af arbetad tobak, hvaremot i fråga om tullen å oarbetad tobak icke någon förhöjning ifrågasättes. Syftet med motionen är sålunda att bereda tobaksfabrikerna i vårt land ett högst väsentligt ökad skydd. Det är emellertid tydligt, att ökade tullsatser å tobaksfabrikat samtidigt dermed, att tullen å råttobak bibehölles oförändrad, skulle medföra, att importen af oarbetad tobak komme att ökas under det att införseln af färdigt fabrikat minskades, och att följaktligen statens inkomst af tullen å tobak blefve i samma mån reducerad. En åtgärd i den af motionären föreslagna riktning skulle därför stå i strid med syftet att bereda staten ökade inkomster af tobaksförbrukningen. Om man emellertid skulle vilja i statens intresse höja tullen äfven å oarbetad tobak, skulle detta komma att verka såsom en premie för den inhemska tobaksodlingen, i följd hvaraf statens inkomst af jemväl råttobakstullen blefve minskad, i den mån odlingen af tobak toge uppsving. Högre tull å råttobak synes därför förutsätta beskattning äfven af inhemska tobak. Men härmed kommer man in på frågan om tobaksbeskattningen i den vidsträckt omfattning, hvori densamma i utskottets ofvan omförmedlade betänkande beröres. I betraktande af det nära samband, hvori dessa frågor alltså stå, synes det utskottet mindre lämpligt att nu vidtaga någon åtgärd till ändring af bestående förhållanden, då den möjligheten ju icke är utesluten, att en sådan åtgärd skulle kunna försvåra en eventuellt förestående beskattningsreform.

Redan på grund af hvad nu anförts hyser utskottet betänkligheter mot ett bifall till förevarande motion. Men härtill kommer ytterligare, att, på sätt generaltullstyrelsen utförligt framhållit, de skäl, som åberopats till stöd för den föreslagna tullförhöjningen, icke synas tillfyllestgörande motivera en sådan åtgärd. Af de i motionen förekommande, med den officiella statistiken öfverensstämmande uppgifter om tillverkningen af tobaksfabrikat m. m. framgår, att under tidsperioden 1891--1900 värdet af hela tillverkningen afsevärdt stigit, nemligen från 11,875,122 kronor till 15,714,358 kronor, och att samtidigt fabrikernas antal ökats från 94

till 101 och arbetarnes från 3,575 till 4,499 — allt siffror, som svårigen kunna tolkas såsom bevis på ifrågavarande fabrikations tillbakagång. I fråga om införseln af cigarrer och cigarretter samt förhållandet mellan införseln och tillverkningen deraf tillåter sig utskottet hänvisa till den af generaltullstyrelsen i dessa afseenden verkställda utredning, hvaraf framgår, att, om än införseln under ifrågavarande tid ej obetydligt ökats, densamma, i årligt medeltal af landets hela konsumtion, likväl icke utgjort mera än ungefär 14 procent under åren 1891—1895 och något mera än 17 procent under åren 1896—1900 samt ungefär 19 procent under 1900. Härtill kommer, på sätt generaltullstyrelsen jemväl framhållit, att det effektiva tullskyddet för cigarrer och cigarretter är icke obetydligt högre i vårt land än i Tyskland och äfven i Danmark. Detta skydd utgör nemligen, för kilogram räknadt, i Tyskland 1,41 riksmark (1 krona 25 öre), i Danmark 1 krona 23 öre, men i Sverige efter samma beräkningsgrund 2 kronor 49 öre, således ända till 1 krona 24 öre högre än i Tyskland. Häraf framgår, att man redan genom nu rådande tull sökt väsentligt motverka de delvis mindre gynsamma förhållanden, under hvilka man förmenar att de inhemska cigarrfabrikerna arbeta.

Af ofvanberörda förhållanden torde närmast den slutsats kunna dragas, att den egentliga orsaken till det betryck, hvaraf tobaksindustrien i vårt land uppgifves lida, icke så mycket har sin orsak i den utländska konkurrensen som fastmer i konkurrensen de svenska fabrikerna emellan. I motionen omförmäles, att den nu gällande tullsatsen å cigarrer och cigarretter visat sig ega allenast den betydelse, att densamma hindrar införseln till Sverige af billigare cigarrer, men att i allt fall tillverkningen af sådana, till följd af konkurrensen mellan de svenska fabrikerna, numera knappast lemna någon vinst. Det synes utskottet kunna befaras, att, derest genom höjning af tullsaten å cigarrer och cigarretter importen af äfven bättre cigarrer hindrades, enahanda verkan af den inhemska konkurrensen skulle inträda äfven med afseende å de sålunda utestängda fabrikaten, och att den ökade tullen därför icke skulle kunna bringa de svenska fabrikerna annat än en tillfällig, snart nog upphörande hjälp. Och om — hvilket icke synes osannolikt — de höjda tullsatserna skulle föranleda tyska fabrikanter att här i landet anlägga filialer, skötta af mera skickliga arbetare än de svenska, torde nog följden häraf för den svenska tobaksindustrien blifva än betänkligare.

Om sålunda tillräckliga skäl för höjning af tullen å cigarrer och cigarretter icke synas föreligga, så gäller detta i än högre grad beträffande tullen å andra tobaksfabrikat. Införseln af dessa är i förhållande

till den inhemska tillverkningen så ringa, att deraf något inflytande å den svenska tobaksindustrien icke torde kunna utöfvas.

På grund af hvad sålunda anförts och under åberopande i öfrigt af det utaf generaltullstyrelsen i ämnet afgifna utlåtande, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till ifrågavarande motion, utan hemställer:

1:o) att tullen å *tobak: arbetad: cigarrer och cigaretter* måtte bibehållas oförändrad;

2:o) att tullen å *tobak: arbetad: andra slag* äfven måtte bibehållas oförändrad; samt

3:o) att, vid bifall till hvad utskottet här ofvan under punkterna 1:o) och 2:o) hemställt, motionärens yrkande angående tiden för tillämpningen af de utaf honom föreslagna tullsatserna måtte anses hafva förfallit.

Stockholm den 18 april 1902.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herrar *Cavalli, Almström* och *Lithander*, hvilka anført:

»Inom utskottet hafva vi yrkat ändring i tulltaxan i motionens syfte, och vi anse således, att utskottet icke bort, åtminstone helt och hållet, afstyrka bifall till motionen.

Vid ofvan angifna förhållande sakna vi anledning att yttra oss om motiveringen, hvilket vi emellertid velat här anteckna»;

samt af herrar friherre *Klingspor* och *Bergendahl* mot viss del af motiveringen.
